

# Uprchlíci a média

## Text 3.4.A

### Křič: Azyl, azyl!

Magazín Práva, 19. 05. 2001 (Olga Franzlová)

Podle odhadů detektivů zhruba devět desetin zadržených zahraničních dealerů drog v Praze jsou lidé, kteří žádají o azyl a měli by se nacházet v některém z uprchlických táborů. Obdobné poznatky mají i jiné policejní útvary zabývající se krádežemi, přepadáváním, drobnými přestupky.

„Zadrželi jsme 34letého cizince G. M., unesl dívku, píchal do ní heroin a pervitin, mlátil ji po hlavě pistolí a nutil, aby prodávala drogy. Už půl roku byl žadatelem o politický azyl,“ vypráví detektiv NPDC jednu z mnoha historek. Každodenní policejní svodky týkající se zadržených dealerů drog, zlodějí, žebráků obsahují dost příkladů. Zástupci afrického kontinentu, Balkánu a východní Evropy. Žadatelé o politický nebo humanitární azyl.

Policisté jsou povinni jakéhokoli žadatele o politický nebo humanitární azyl, ať už pochází z kterékoli země včetně Slovenska, převést do přijímacího tábora ve Vyšních Lhotách. Tam se žadatel mj. podrobí zdravotní prohlídce a po několika dnech je přemístěn do některého z pobytových zařízení (výraz uprchlický tábor se již neužívá), kde čeká na výsledek azylového řízení. Teoreticky to trvá okolo sedmi měsíců, může se však protáhnout na řadu let. Zde žadatel po celou dobu řízení dostává jídlo, ubytování a lékařskou péči a kapesné. Všichni tvrdí, že nemají peníze. Smějí pracovat, pak by si ovšem museli hradit náklady sami. To nedělá nikdo.

Azylové řízení v první instanci lze teoreticky ukončit za 90 dnů, u druhé instance lhůta stanovena není. Jde obvykle o měsíce až roky. Při reportáži o tlumočnickovi z ruského jazyka sedím na jednom z místních oddělení. Je pozdě večer, na chodbě sedí dva Gruzínci. Zadržení při krádeži v blízkém obchodním domě. „Typický příklad toho, kdo chtěl jinam, chytili ho už u nás, tak zažádal o azyl,“ říká hořce vyšetřovatel. Oba Gruzínci mají

být správně ještě v záchytném táboře ve Vyšních Lhotách. Oba mají rozpíchané ruce i nohy a přiznávají, že jsou závislí na heroinu. Proto také kradli. Denní spotřeba okolo dvou tisíc korun. V případě, že je běženci jeho žádost o udělení azylu zamítnuta, měl by do třiceti dnů opustit území ČR. „Pokud však stihne do té doby podat žalobu k Vrchnímu soudu, musím mu vydat nové vízum na jeden rok,“ říká pracovník cizinecké policie.

A tak pořád dokola...

Pokud po letech skončí definitivně řízení, je to stejně humubumu. „Nejméně jednou měsíčně tady máme případy, kdy žadatel neuspěl ani ve druhé instanci a za týden zde byl zpět, protože opětovně požádal o azyl,“ říká pracovník jednoho z pobytových zařízení. „Někdy mi připadá, že si tady jen přehazujeme hromádky papírů a házeme do koše miliony vybrané z peněz daňových poplatníků.“

Xenofobie? Hodinu a čtvrt sleduji cvrkot před jedním z pobytových zařízení. Už po dvou minutách mého chození po parkovišti to začne. Z auta za dva miliony vystupuje pán v koženém kabátě. Zástup ustrašených Arabů už čeká. Jednoho z nich si boss odvádí po silnici dál a o čemsi spolu mluví asi deset minut. Instruovaná ovečka pak hovoří se všemi ostatními. Kdepak je zítra potkám? V Praze? V Brně? Předmět podnikání je zřejmý: drogy. K přepychovému autu s pražskou značkou přicházejí špatně oblečení Rumuni. Rumunsky rozumím. Jde o rozdělení žebráckých zón v Praze. Dále šťastlivci: jedna z rodin bude druhý den převezena do Nizozemska, další do Německa. Zkusmo. Pokud se to nepodaří, budou vráceni zpět a zažádají v ČR znovu o azyl. Přijíždí jeep s libereckou SPZ. Vyklápejí dvě dívky, jimž by chlap ani nepotřeboval kouknout pod sukňe – ty sukňe mají stěží deset centimetrů. Jdou se do pobytového zařízení naobědvat. Vyspí se a večer zpět na štreku. Proříznutým otvorem na opačném konci areálu



# Uprchlíci a média

## Křič: Azyl, azyl! /pokrač./

Magazín Práva, 19. 05. 2001 (Olga Franzlová)

prostrkují Balkánci nadité tašky. Jaký je asi původ obsahu tašek, když „uprchlíci“ nejdou přes hlavní bránu?

„Toho Angolana prý u něj doma trápili. Byl ubytován na faře u Pelhřimova. Prodával drogy dětem z Českých Budějovic, Humpolce, ale i z Brna,“ vypráví jeden z pelhřimovských policistů nedávný případ. „Byli jsme vystaveni kvůli běžnému kriminálnímu činu neuvěřitelnému politickému tlaku, stejně jako

pan farář, který upozornil, že se děje něco podivného.“ Prodával Angolan, manželka i syn. „Helsinský výbor do poslední chvíle tvrdil, že je to jen ubožák. Dokonce hájili i skutečnost, že prodává drogy, vždyť chuděra potřebuje vydělat na úplatky, aby se nejmladší syn dostal z Angoly do ČR. My jsme tomu chudáčkovi v akci Puma prokázali prodej drog ve výši čtvrt milionu korun,“ dodává policista.

### Text 3.4.B

## Reakce UNHCR na článek „Křič Azyl“

Jean-Claude Concolato

Dovoluji si reagovat na článek „Křič: Azyl, azyl!“, který magazín Práva zveřejnil dne 19. května 2001. Protože se domnívám, že je obsahově chybný a že je bohužel příkladem nedostatečné znalosti a porozumění složitému tématu, zasílám k němu několik poznámek.

Článek upozorňuje veřejnost na to, že se pachatelé trestné činnosti, zejména drogoví dealeri, často zaštiťují žádostí o azyl. Touto následně nejenom legalizují svůj pobyt na území České republiky, ale zároveň získávají povolení k práci a bezplatnou lékařskou péči. V této souvislosti pak článek líčí pobytová zařízení zřizovaná Ministerstvem vnitra jako jakési státní útulky pro pachatele trestné činnosti, např. převaděče, drogové dealery, popř. prostitutky.

Článek začíná tvrzením, že „Podle odhadů detektivů zhruba devět desetin zadržovaných zahraničních dealerů drog v Praze

jsou lidé, kteří žádají o azyl a měli by se nacházet v některém z uprchlických táborů. Obdobné poznatky mají i jiné policejní útvary zabývající se krádežemi, přepadáváním, drobnými přestupky.“ Pokud se však autorka článku chtěla zabývat počty cizinců, kteří byli v Praze zadrženi, bylo by bezesporu vhodnější citovat oficiální statistiky. Přesto však článek, který se zabývá především trestnou činností žadatelů o azyl, necituje žádné statistické údaje týkající se zadržovaných žadatelů o azyl, obviněných žadatelů o azyl, popř. odsouzených žadatelů o azyl. Navíc, jak jistě víte, presumpce nevinny platí bez ohledu na právní postavení osoby na území republiky, takže ani počty zadržovaných by údajně vysokou kriminalitu jakékoli skupiny nemohly doložit. Pouze pro informaci dodávám, že k 24. květnu t.r. bylo pro trestnou činnost rozhodnutím soudu odsouzeno 14 žadatelů o azyl. Víme-li, že pouze v roce 2000 požá-



## Reakce UNHCR na článek „Křič Azyl“ /pokrač./

Jean-Claude Concolato

dalo o azyl na území České republiky 8787 osob, tvoří počet odsouzených méně než 0,16% z nich. **Informace, že „by se měli nacházet v některém z uprchlických táborů“ pouze dokresluje autorčinu neznalost platné legislativy. Zákon o azylu totiž žadateli umožňuje nejenom opustit zařízení na dobu delší 24 hodin, ale i registraci pobytu na adrese mimo středisko po celou dobu řízení o azyl.**

Hořkým povzdechem pracovníka pobytového střediska poukazuje článek na případy podvodů: ačkoli žadatelé tvrdí, že nedisponují žádnými finančními prostředky, často pracují. Autorka však již bohužel nezmiňuje ustanovení §42 zákona o azylu, který jasně stanoví, že „*Dovolují-li to majetkové a finanční poměry účastníka řízení, je povinen služby... hradit zcela nebo zčásti.*“ (službami se přitom rozumí ubytování, strava, popřípadě jiné služby a kapesné). Existuje-li proto podezření, že účastník řízení disponuje příjmy, aniž by se na úhradu služeb v souladu se zákonem podílel, měli by zaměstnanci střediska na takový případ příslušné orgány okamžitě upozornit.

Pasáž nazvaná „*Xenofobie?*“; jež se opět neopírá o jediný statistický údaj, resp. fakta, která by nebyla zmatečně interpretována, je absurdně sama nejlepším příkladem xenofobních postojů. Autorka totiž vybízí k zamyšlení nad tím, zda je xenofobní zobecňování legitimní či ne. Dovolují si Vás upozornit, že pouhé úvahy o tom, zda může být xenofobie omluvena, je v demokratických státech zcela nepřijatelná, o to více v zemi, která je smluvní stranou Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace.

Uvedené citace jsem vybral pouze namátkově. Článek se ani nepokouší vysvětlit, co znamená azyl, popř. řízení o jeho udělení. Namísto toho vytváří falešnou představu nepopulárnosti a beztrestnosti žadatelů o azyl. Tento blud notně posilují citace ustaraných, leč bezejmenných odborníků, jejichž pracovní zařazení má jejich názorům dodat na důvěryhodnosti. Pravdou však je, že žadatel o azyl podléhá trestnímu zákoníku stejně jako kdokoli jiný. Pokud tedy existuje jakékoli podezření z jeho trestné činnosti, měly by orgány činné v trestním řízení bez prodlení zasáhnout.

UNHCR ví, že někteří žadatelé o azyl jsou trestně stíháni (stejně jako ví, že některé trestně stíhané osoby požádaly o azyl). Kdykoli však UNHCR mělo podezření, že k trestné činnosti dochází, obrátilo se okamžitě se svým podnětem na příslušné orgány. Krátce po oznámení skutečně došlo k vyšetření případu, na který jsme upozornili. Úmluva o právním postavení uprchlíků, která v České a Slovenské republice nabyla účinnosti v únoru 1992, totiž jasně stanoví, že „*Každý uprchlík má povinnosti vůči zemi, ve které se nachází, což znamená v zásadě, že se musí podrobit zákonům a nariadením... této země.*“

Stručně řečeno, článek využívá zavádějících, účelově překroucených a někdy i chybných informací, a celý tak působí extrémně xenofobním dojmem: **Naznačuje totiž nejenom to, že většina drogových dealerů (a pachatelů trestné činnosti obecně) jsou žadatelé o azyl, ale druhotně i to, že žadatelé o azyl jsou pouze pachatelé trestné činnosti. Účelově zkrácené informace, na kterých je celý text postaven, pouze posilují rozšířené xenofobní stereotypy o uprchlících a cizincích obecně.**

